

CONCEPT JAARVERSLAG KSGV 2018

1. Samenstelling bestuur

De samenstelling van het KSGV-bestuur was in het verslagjaar als volgt:

1. prof. dr. M.H.F. (Marinus) van Uden (voorzitter), klinisch psycholoog en psychotherapeut, bijzonder hoogleraar 'Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor de psychologische aspecten' en gewoon hoogleraar religiepsychologie aan de Faculteit Geesteswetenschappen van de Universiteit van Tilburg (1989, eerstvolgend periodiek aftreden op 31 december 2020);
2. prof. dr. A.W. (Arjan) Braam (vice-voorzitter), psychiater en opleider bij Altrecht geestelijke gezondheidszorg in Utrecht, bijzonder hoogleraar 'Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor de psychiatrie' aan de Universiteit voor Humanistiek te Utrecht; (2012, 31 december 2020);
3. dr. C.G. (Lia) Vergouwen (penningmeester), godsdienst- en pastoraalpsycholoog, staflid Karmelitaans Centrum voor Spiritualiteit te Haarlem (2004, 31 december 2021);
4. drs. A.L.W. (Guus) van Loenen (secretaris), theoloog, geestelijk verzorger bij Vincent van Gogh voor geestelijke gezondheidszorg (2008, 31 december 2020);
5. prof. dr. T.H. (Hetty) Zock, theoloog en godsdienstpsycholoog, bijzonder hoogleraar 'Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor de geestelijke verzorging' aan de Rijksuniversiteit Groningen (2005, 31 december 2020);
6. prof. dr. J. (Jessie) Dezutter, religie- en zingevingpsycholoog, onderzoeksprofessor aan de KU Leuven (Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen) (2013, 31 december 2020).
7. prof. dr. H. (Herman) Westerink, godsdienstpsycholoog, universitair docent godsdienstfilosofie, Center for Contemporary European Philosophy, projectleider "Maatschappelijke spiritualiteit" aan het Titus Brandsma Instituut, Radboud Universiteit Nijmegen en bijzonder gasthoogleraar 'Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor spiritualiteit, mystiek en psychoanalyse' aan de KU Leuven (23 januari 2015, 31 december 2021).
8. prof. dr. J.Z.T. (Joseph) Pieper, cultuur- en godsdienstpsycholoog, universitair docent godsdienstpsychologie Universiteit van Tilburg en bijzonder hoogleraar 'Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor de maatschappelijke aspecten' vanwege het KSGV aan de Universiteit van Tilburg (27 november 2015, 31 december 2021).

2. Samenstelling van de redactiecommissie

De samenstelling van de redactiecommissie was als volgt.

1. prof. dr. M.H.F. (Marinus) van Uden (sedert 1988; voorzitter tot 1 juli 2018);
2. drs. A.G.A. (Ad) van Heeswijk (1992);
3. mw. dr. C.G. (Lia) Vergouwen (2001);
4. prof. dr. J.Z.T. (Joseph) Pieper (2014; voorzitter vanaf 1 juli 2018);
5. dr. H. (Herman) Westerink (2015);
6. mw. dr. M.M.E. (Miranda) Vroon-van Vugt, redactiesecretaris (2015 – tot 10 juli 2018);
7. drs. G.M.C. (Geert) Eijsbouts (vanaf 1 juli 2018, redactiesecretaris vanaf 10 juli 2018).

3. Secretariaat

Dr. M.M.E. (Miranda) Vroon-van Vugt, theoloog, was parttime (50%) in dienst als studiesecretaris, tot 10 juli 2018. In de maanden mei en juni heeft mw. Vroon haar opvolger dhr. drs. G.M.C. (Geert) Eijsbouts gedurende twee dagen in de week ingewerkt; vanaf 1 juli heeft hij feitelijk het secretariaat overgenomen. Dhr. Eijsbouts is parttime (50%) in dienst als studiesecretaris en parttime werkzaam bij een administratiekantoor, diaken bij het Bisdom 's-Hertogenbosch en als vrijwilliger werkzaam bij een parochie.

4. Financiële administratie

De salarisadministratie is vanaf 2017 ondergebracht bij administratiekantoor Buro Bilan in Tilburg. Ook de samenstelling van de jaarrekening wordt door dezelfde organisatie verricht. De dagelijkse financiële administratie werd door de studiesecretaris verzorgd in overleg met de penningmeester.

5. Aantal leden en donateurs

Op 31 december 2018 stonden 881 leden ingeschreven. Dit betekende een daling van 105 leden in 2018, tegen minus 99 in 2017, tegen minus 75 in 2016, minus 89 in 2015, minus 161 in 2014 en minus 87 in 2013. Er meldden zich 23 nieuwe leden aan, tegen 15 in 2017, idem 15 in 2016, 26 in 2015, 29 in 2014 en 32 in 2013. Een aantal van 128 werd uitgeschreven, waaronder 10 vanwege overlijden.

6. Bestuursvergaderingen

Het bestuur vergaderde in 2018 vijfmaal. Ook dit jaar stond de voorbereiding van de studiebijeenkomsten in Nederland en in Vlaanderen centraal. Daarnaast boog het bestuur zich over de volgende onderwerpen:

- beleids- en financiële planning vanaf 2019, inclusief de financiële gevolgen van een krimpend ledenbestand;
- doorvoeren van bezuinigingen;
- continuering en uitbreiding van de bijzondere leerstoelen;
- intensivering van de contacten met verwante organisaties in Nederland en Vlaanderen;
- evaluatie van de beide studiebijeenkomsten;
- voorbereiding algemene ledenvergadering;
- overige huishoudelijke verenigingstaken.

7. Bijzondere leerstoelen vanwege het KSGV

7.1 Universiteit van Tilburg

De bijzondere leerstoel 'Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor de psychologische aspecten' wordt sinds 1 oktober 1994 in een omvang van 0.2 fte bezet door dr. Marinus H.F. van Uden. De bijzondere leerstoel was tot 31 december 2013 ondergebracht bij de Faculteit Geesteswetenschappen, Departement Cultuurwetenschappen van de Universiteit van Tilburg, en is sedert 1 januari 2014 gevestigd binnen de Tilburg School of Theology. Vanaf 1 september 2009 bekleedt de leerstoelhouder naast de bijzondere KSGV-leerstoel de gewone leerstoel religiepsychologie aan de Universiteit van Tilburg. Ook werkt hij als vrijgevestigd klinisch psycholoog-psychotherapeut te Heerlen.

De Commissie van Toezicht rond de bijzondere leerstoel bestond uit de leden: prof. dr. Jos Corveleyn (KU Leuven), dr. Frans Derks, voorzitter (KSGV), mw. prof. dr. Hans Alma (KSGV), prof. dr. Staf Hellemans (UvT) en prof. dr. Marcel Sarot (UvT). De 'Stichting Levensbeschouwing en Geestelijke Volksgezondheid' (SLGV) is belast met het verwerven en beheren van geldmiddelen ten behoeve van de leerstoel. Het bestuur van de SLGV wordt gevormd door dr. Frans Derks (voorzitter), drs. Guus van Loenen (penningmeester) en dr. Miranda Vroon-van Vugt (secretaris - gecontinueerd).

Het jaarverslag van de bijzonder hoogleraar over het collegejaar 2017-2018 werd door de Commissie van Toezicht goedgekeurd. Het volledige jaarverslag is gepubliceerd op de website van het KSGV.

7.2 Rijksuniversiteit Groningen

De bijzondere leerstoel 'Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor het domein van de geestelijke verzorging' is ingesteld door het KSGV en wordt ondersteund door de *VVP – beweging voor eigentijds geloven*. Per 1 november 2005 is

de leerstoel in een omvang van 0.2 fte bezet door mw. dr. T.H. (Hetty) Zock. De leerstoel is ondergebracht bij de vakgroep Vergelijkend Onderzoek van Religie van de Faculteit Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap van de Rijksuniversiteit Groningen. Het curatorium van de bijzondere leerstoel bestaat uit de leden: prof. dr. C.K.M. von Stuckrad (Rijksuniversiteit Groningen) (vanaf 4 december 2017 opgevolgd door prof. dr. M. Popovic- Rijksuniversiteit Groningen), prof. mr. dr. A.R. Mackor (Rijksuniversiteit Groningen) en prof. dr. M.H.F. van Uden (voorzitter curatorium, Universiteit van Tilburg). De ‘Stichting Geestelijke Verzorging en Geestelijke Gezondheid’ (SGV&GG) is belast met het verwerven en beheren van geldmiddelen ten behoeve van de leerstoel. Het bestuur van de SGV&GG wordt gevormd door dr. F.C.H. Derks (voorzitter, tot 1 november), W.C.M. Jumelet AC (penningmeester) en dr. M.M.E. Vroon-van Vugt (secretaris, tot 10 juli 2018); per 10 juli 2018 is drs. G.M.C. Eijsbouts secretaris. En per 1 november 2018 is mw. dr. N.M. Hijweege - Smeets toegetreden tot het bestuur en vanaf deze datum meteen ook als voorzitter. Per medio december 2018 is dhr. Derks uit het bestuur getreden. Het meest recente jaarverslag (2017-2018) is te raadplegen op de website van het KSGV.

7.3 Universiteit voor Humanistiek

De bijzondere leerstoel ‘Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor de psychiatrie’ is vanwege het KSGV in samenwerking met Altrecht GGZ gerealiseerd bij de Universiteit voor Humanistiek (UvH) in Utrecht. Altrecht GGZ, de Universiteit voor Humanistiek en het KSGV beogen met deze leerstoel de wetenschappelijke kennis op het gebied van levensbeschouwing en psychiatrie verder te ontwikkelen en daarmee bij te dragen aan een humane kwaliteitszorg. Met ingang van 1 oktober 2012 is de leerstoel in een omvang van 0.2 fte bezet door dr. A.W. (Arjan) Braam, psychiater bij de crisisdienst Utrecht en opleider psychiatrie bij Altrecht GGZ. De bijzondere leerstoel staat onder toezicht van een curatorium met als leden: prof. dr. Gaby Jacobs, hoogleraar Humanistische geestelijke verzorging (UvH); prof. dr. Carlo Leget, hoogleraar Zorgethiek en begeleidingswetenschappen en bijzonder hoogleraar Palliatieve zorg (UvH); en prof. dr. Marinus van Uden (voorzitter). Het jaarverslag over 2017-2018 is gepubliceerd op de website van het KSGV.

7.4 Universiteit van Tilburg

De bijzondere leerstoel ‘Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor de maatschappelijke aspecten’ is vanwege het KSGV gerealiseerd bij de Universiteit van Tilburg. De leeropdracht luidt “Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor de maatschappelijke aspecten” en betreft de wetenschappelijke doordenking van het belang van zingevingsvraagstukken, zoals die zich in de huidige maatschappij en cultuur voordoen. De stoel is ondergebracht bij het departement Praktische Theologie en Religiewetenschappen van de School of Catholic Theology van de Universiteit van Tilburg (UvT). Per 1 september 2015 is de leerstoel in een omvang van 0.2 fte bezet door dr. Joseph Z.T. Pieper, cultuur- en godsdienstpsycholoog en universitair docent godsdienstpsychologie aan de Universiteit van Tilburg. De bijzondere leerstoel staat onder toezicht van een curatorium met als leden: prof. dr. Marinus van Uden (voorzitter); prof. dr. Marcel Sarot (UvT); prof. dr. Staf Hellemans (UvT); mevr. dr. Lia Vergouwen. Het jaarverslag over 2017-2018 is gepubliceerd op de website van het KSGV.

7.5 Katholieke Universiteit Leuven (Vlaanderen)

De bijzondere gastleerstoel ‘Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor spiritualiteit, mystiek en psychoanalyse’ is vanwege het KSGV gerealiseerd bij de Katholieke Universiteit Leuven. De leeropdracht luidt “Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid, met bijzondere aandacht voor spiritualiteit, mystiek en psychoanalyse” en betreft de wetenschappelijke doordenking van de cultuurhistorische plaats van de psychoanalyse en haar theorievorming over spiritualiteit, mystiek en pathologie, alsook de vraag naar de wijze waarop de toegepaste psychoanalyse

opnieuw vruchtbaar gemaakt kan worden voor het verstaan van de relatie tussen levensbeschouwing en geestelijke gezondheid. De leerstoel is ondergebracht bij de onderzoekseenheid Pastoraaltheologie en Empirische Theologie van de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven.

Per 1 oktober 2016 is de leerstoel in een omvang van 0.2 fte bezet door dr. Herman Westerink, godsdienstpsycholoog, universitair docent godsdienstfilosofie, Center for Contemporary European Philosophy, projectleider "Maatschappelijke spiritualiteit" aan het Titus Brandsma Instituut, Radboud Universiteit Nijmegen.

De bijzondere leerstoel staat onder toezicht van een Commissie van Toezicht met als leden: prof. dr. Marinus van Uden (voorzitter); mevr. dr. Lia Vergouwen; drs. Guus van Loenen; prof. dr. Johan De Tavernier, decaan van de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen (KU Leuven); prof. dr. Anna Vandenhoeck, voorzitter van het Academisch Centrum voor Praktische Theologie (KU Leuven); prof. dr. Joris Geldhof, coördinator van de Onderzoekseenheid Pastoraaltheologie en Empirische Theologie (Faculteit Theologie en Religiewetenschappen, KU Leuven). Het jaarverslag over 2017-2018 is gepubliceerd op de website van het KSGV.

8. Studiebijeenkomsten 2018

Utrecht – De jaarlijkse studiedag van het KSGV vond plaats op vrijdagmiddag 6 april in Utrecht. Het thema luidde: *Weerloos - weerbaar. Culturele en morele aspecten van verlies*.

De voorbereidingscommissie van deze studiedag wilde aandacht geven aan het feit dat bij het verwerken van verlies en trauma er vaak meer komt kijken dan men zich realiseert en dat ook soms anders moet worden gekeken naar verwerken. Als sprekers traden op:

Prof. dr. Rolf Kleber, emeritus hoogleraar Psychotraumatologie aan de Universiteit Utrecht en verbonden aan Stichting Arq. Hij verrichtte en superviseerde onderzoeken naar onder meer gevolgen van de Tweede Wereldoorlog, traumatische ervaringen in de werksituatie, gevolgen van rampen en effectiviteit van psychotherapie bij traumagerelateerde stoornissen; Drs. Guus van Loenen, theoloog, geestelijk verzorger bij de Vincent van Gogh-instelling voor geestelijke gezondheidszorg te Venray, secretaris van het KSGV-bestuur; Prof. dr. Jan van den Bout, klinisch psycholoog en psychotherapeut, was als hoogleraar klinische psychologie verbonden aan de Universiteit Utrecht, verricht onderzoek en geeft onderwijs op het gebied van emotionele problemen na verliesgebeurtenissen en psychotraumata; Dr. Joanna Wojtkowiak, cultuur- en godsdienstpsycholoog en als universitair docent verbonden aan de Universiteit voor Humanistiek. Zij deed een dissertatieonderzoek naar hedendaagse rituelen rondom sterven, dood en rouw met een focus op symbolische onsterfelijkheid.

Er namen 90 personen deel aan deze middag. De studiedag werd door de volgende beroepsverenigingen geaccrediteerd:

- de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP);
- de Stichting Kwaliteitsregister Geestelijk Verzorgers (SKGV);
- de Federatie van Gezondheidszorgpsychologen en Psychotherapeuten (FGzPt).

Antwerpen – De studiedag die op vrijdag 23 april was georganiseerd in samenwerking met UCSIA Antwerpen had als thema *Death and the migrant. Afscheid en interculturele diversiteit*. Als sprekers traden aan Kirsten Catthoor, psychiater in de volwassenenpsychiatrie van het Stuivenberg Ziekenhuis. Zij promoveerde in 2016 op 'The silent sorrow in psychiatric stigma' ('Het stille treuren bij psychiatrisch stigma'); Lucia De Haene doceerde in de pedagogische wetenschappen (2009) over het thema gehechtheid en vluchtelingengezinnen. Ze werkte aan de New York University School of Medicine rond slachtoffers van foltering. Momenteel doceert ze interculturele pedagogiek; Yasmin Gunaratnam doceert sociologie aan Goldsmiths University in Londen. Zij onderzoekt de samenhang tussen etniciteit en machtsverhoudingen en publiceerde *Death and the Migrant* (Bloomsbury Academic, 2013). Zij is medeauteur van *Go Home? The Politics of Immigration Controversies* (Manchester University Press, 2017); en Joanna Wojtkowiak, die eveneens op de studiedag in Utrecht als spreker aanwezig was. Ongeveer veertig personen waren bij de studiedag in Antwerpen aanwezig.

9. Externe contacten en advisering

Met de VVP – beweging voor eigentijds geloven, wordt contact onderhouden rond de bijzondere leerstoel in Groningen. Het KSGV heeft met een aantal verwante organisaties op het terrein van religie en geestelijke gezondheid verdergaand overleg gevoerd over het samenwerken in federatieverband. Sinds 2015 onderhoudt het KSGV contacten met deze organisaties in de Federatie voor Zingeving en Geestelijke Gezondheidszorg (FZGG). De FZGG geeft middels een website verder bekendheid aan de informatie over het KSGV en de andere deelnemende organisaties.

10. Redactiecommissie

Het leeuwendeel van het werk van de redactiecommissie wordt per e-mail afgehandeld. Daarnaast kwam de redactiecommissie vijfmaal in vergadering bijeen. Zij redigeerde en produceerde twee KSGV-publicaties: de reeksuitgaven 1) *Geestelijke verzorging en 'evidence-based' werken* van auteur Ton Bersee; 2) *Weerloos – weerbaar. Culturele en morele aspecten van verlies*. Van KSGV-publicaties verschenen – naast tal van verschijningsberichten zonder inhoudelijke bespreking – in 2017 de volgende recensies:

2-87: *Pijn, strijd en zin*.

TGE nr. 4 (2018), p. 118;

2-90: *Een prachtige dans*.

TGV sept. 2018, p. 60;

Knockin' on heaven's door. En Losing my religion?

Psyche & Geloof 29 (2018), p. 152;

11. Verkoop publicaties

In het verslagjaar werden door 270 bestellers in totaal 251 fysieke publicaties, en daarnaast ook 84 kopieën van uitverkochte publicaties (in .pdf) afgenomen, in totaal 335 (2017 = 283; 2016 = 309; 2015 = 309 publicaties; 2014 = 521 publicaties; 2013 = 406; 2012 = 571; 2011 = 719). Daarvan werden 11 exemplaren (2017 = 32; 2016 = 20; 2015 = 19; 2014 = 43; 2013 = 31; 2012 = 69; 2011 = 54) via de boekhandel besteld.

De vier meest gevraagde titels waren *Prachtige dans*, *Trauma, geweld en religie*, *Geestelijk gezond?* en *Zin buiten beeld*.

Aan Dedicon, voorheen de Federatie Nederlandse Blindenbibliotheken, werden volgens eerdere afspraak digitale bronbestanden van KSGV-publicaties gezonden ten behoeve van mensen met een leesbeperking.

12. Ledenwerving

Aankondigingen van nieuwe publicaties en studiebijeenkomsten van het KSGV worden standaard per e-mail aan bestaande relaties verzonden. Voor afzonderlijke studiebijeenkomsten of publicaties werden tussen de 2.000 en 3.000 aankondigingen verzonden. Alle mailingen bevatten een uitnodiging om KSGV-lid te worden.

drs. G.M.C.Eijsbouts, studiesecretaris KSGV, 28 oktober 2019